№ 190 Հոկտեմբերի 2 (14) 1879 Հոկտեմբերի 2 (14) № 190

ՈՒՆԹԵՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

Տարեկան գին՝ 10 բուբլի կես տարեկան՝ 6 բուբլի։
Առանձին համարները՝ 5 կոպեկի։

Խմբագրատան գրասենյակը գտնվում է Գիրքի խանութի մոտ։

Ընդունվում են գրքեր խմբագրության համար։
Տպագրվում է „Մշակ"

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առավոտեան 10—2 ժամ։
(Մոտի Գերեզմի և տան գրքերից)

Ընդունվում չեն անանուն նամակներ։

Ընդունվածները չեն վերադարձվում։

Ընդունվածների համար վճարվում են
Խմբագրության բաժին 2 կոպեկ։

ՈՒՂՂԱՆԴԱՄԱԲԵՐԵՆ

Ինչքան քիչ շահ ունի—նենգքին առատ քիչ։ Խմբագրությունն կոչվեց։ Մի կողմից բաց։ Նոսրակ Մոսկվայից։ Նոսրակ Խմբագրությունի յուրաքանչյուր։—Խոսքն չունի։—Մշակին հանձնվեցավ։—Ընդունվածներ։—Ինչպես։—Ինչպես։

ԱՆԳԼԻԱՆ ԻՆՉ ՇԱՀ ՈՒՆԻ

—

II

Ինգլիան միշտ աշխատում է էր թիվ ըստիսլին պաշտպանել։ Ի լրիվի պատերազմի ժամանակ նա Ֆիքրանիստանի և Լատաքիայի հետ միասին պաշտպանեց թիվ ըստիսլին Ռուսաստանի գլխի։ Դա տարբերությամբ իր միջամտությամբ և իր գիտնական բնույթ ունենալի ցույց էր տալիս գնում էր թիվ ըստոց գիրքերը Ռուսաստանի գլխի ամրացնելու համար։ Ի լրիվի պատերազմի ժամանակ Ի ստրոյ ամրացրած էր ամրոցի բնույթ ունենալի հետևություն թիվ է։ Ի ստրի, Ի ինվի-Խոյնոյի և Ի ստրոյ-ի ամրացնելը կատաստրոֆանելու մեջ աշխատակ էին ամրոցները, ուրիշ ոչ ոք։

Պատերազմը վերջացավ։ Ռուսաստանի առաջարկությունը թիվ ըստիսլին հանձնելուց բավական դարձավ պահանջել թիվ ըստիսլից տարհանելի դարձնելի, գլխաստրատեգիա հայերով բնակված երկրների հանձնելու։ Ինգլիան յայտնեց որ իր ինտերվենցիան թիվ է ասակ է վերջ առնում թիվ ըստիսլի տարածման մասը։ Վերջանալանելը այսինքն գլխաստրատեգիա հայերը տանելիս մ, շարունակվում են թիվ ըստոց քուծի տակ, դրանք հարստահարվում են ըստ ըստոց հայերի ձեռքից, հայերը անգամ քաղաք քաղաքում են։ Ի ստրոյցին իրանց գատն վիճակի մասին,—իսկ Ինգլիան սպ. Լյայարդի բերանով անգամ պատասխանում է որ վաղ է գնում և ամրացնել բերվածները Ռուսաստանում։

Մի և նույն ժամանակ Ինգլիան ուզում է իր հետ պատասխան Ռուսաստան և անում անում է դրան ընդհանուր հետաքրքրություն մի շնչած աշխարհաբարական երկիր.... Ա՛յս ուզում է մի քանի երկրորդական հետաքրքրություններ և փոքր-հետաքրքրություններ Հայաստանի և Փոքր-Ասիայի այլ և այլ տեղեր,—և յանկարծ յայտնվում է այն իրաքանչյուր որ այլ բոլոր հետաքրքրությունները, իսկապես, գիտնականական ազգնեռներ չեն, այլ բոլորն էլ գինուորական բնույթ ունեցողներ են, որոնց յանձնված է ուսումնասիրել երկրի տեղագրությունը դրության մեջ։

Մինչև որ Լայարդ և նրա պատասխանները՝ Ռազիորի և Ինկանաֆիկց ժպտում են, երբ նրանց հետ բրիտանական գիտնականներ և մասնագիտական հայերի մասին են խոսում անգիտական ընդհանուր հետաքրքրությամբ։ Ինչ բոլոր խոսումներ ոչ. Տրոտերը, շրջում է ասիոգ? Հայաստանում է և բարեկամանում է բիս բոլերի չէ յիսերի հետ, դրանց գրաբարով գանազան սիրելիներով Ինգլիայի կողմից.... Հայերի վրա խոսք էլ չը կար։ Մի և նույն ժամանակ թիվ բրիտան Ինգլիայի փոքրով շարունակում է ամրացնել Հայաստանի գանազան գիրքերը... Ա՛յս բոլորիս Օրիմի հանդեպ, թիվ բրոց հոգի վրա անգիտացնելը նույն ամրացնելն են կատարվում, նրանք շարունակում են ամրացնել Լյոցում, ամրացնում են Ֆիքին.... Ա՛յդ բոլորը գրքերի հետևանք են անում մի թիվ է... Ուրիշ կողմից Ինգլիան մնում է ինչպես ինքնքիցից ստանալու գնահատներ և առնում Ռուսիայի վրա....

Իսկ բիս բոլերը շարունակում են հարատևությամբ հայերին։ Մասնավոր հետաքրքրություն է ունենում որ Ինգլիան ոչ թիվ է միայն չէ զոր է պահում իրան գիտնական գրքերը, բայց միևնույն անգամ գրգռում է բիս բոլերին, կաշառում է նրանց հայերին նեղացնելու համար... Արիկիրը Հայաստան չէ, նա Վիս բոլիսան է անգիտացնելի կարգ իրոք

Հանկարծ կայանում է ասասրա-գերմանական դաշնագրությունը, — ասրա հետ միասին փոխվում է և միևնույնությունը Ա. Պարում է և յանկարծ Ինգլիան պաշտպան է հանդիսանում բրիտանական, որոնց միևնույն ապա մ կատարելապես անեռանա էր առնում մ...

Պարզ է որ բրիտանական հանար ձայն բարձրացնելը մի գիրք է Ինգլիայի երեսի վրա Ա՛յս նոր դարաշրջ գարձ ունենալ թիվ է

Ինչ ուշադրություն ստիպ անի է որ միևնույն որ Ինգլիան պաշտպան է հանդիսանում տարբերական բրիտանական, մի և նույն ժամանակ Հարիպերի յայտնում է Մանչեստրում իր ասած ճառի մեջ որ Ինգլիան չէ կարող յոյս դնել թիվ-ըստիսլի բրիտանական ապագայի վրա, որովհետև նրա կարգի-քով բացատրություն է հանար անգնդ ունեն, անպատասխան են։

Բացատրական բան ով պիտի է հասկանանք՝ պատասխանը ամենի է

Ինգլիայի հանար հարկավոր է գիտնական դրամ Ռուսաստանի գլխի։ թիվ ըստիսլի քարոզ քարոզում է է, —պիտի է տրվեն ոգաստ քարոզել փայտերի, բայց գնդ կրկին ընդհանուր բիս բոլերից, միևնույն անգամ աշխատակ Հայաստանից Վիս բոլիսան գատարեն

Բայց պարզ է որ թիվ ըստիսլի մեռնելուց յետոյ Վիս բոլիսանը չէ կարող անվախ իշխանություն ունենալ, տրվեն պարզ Ինգլիան ստիպված կը լինի, իր գիրքը Փոքր-Ասիայում Ռուսաստանի գլխի պատհանելու հանար, իր սեփական, անգլիական գրքերը մտցնել Հայաստան, գրաբար այն բոլոր բերքերը և ամրացնելը, որ ինքն է ցնցել։ Բայց ինչ առիթով մնանել Հայաստան. իսկ չէ կարելի ասել՝ բիս բոլերին պաշտպանելու հանար.... դա ծիծաղելի կը լինի։ Ու ահա Ինգլիան յայտնում է մի ճարպ ստիպական ակզբունք, որ միևնույն այժմ՝ ինչն էր հիշեցում՝ դրան ան ան ան է ի է գարձել խեղճ քրիստոնեանների գատն վիճակը, նա պահանջում է որ թիվ ըստիսլի բրիտանական ստիպ Փոքր-Ասիայի բրիտանական, իսկ ստ ժամանակ պահանջում է իր հանար մի նաստ հանգիստ գիտ ունենալ Խաղի ունի մի մեռ, մի ուրիշ Կիպրոսի մեջ, որտեղից երկաթի ուղի կանցկացնի գնալի Պարսից ծոցը և մի քանի ծովային կայարաններ Ֆրանսիայի մեռ

Պարզ է որ ոգորվելի թիվ ըստիսլի անգամ է կատարել Ինգլիայի պահանջները, չէ կարող իրագործել բրիտանիան,—այն ժամանակ բրիտանական գիտնականների պաշտպանությունը գիտնական Ինգլիան շատ հիշատակելի կը կարողանայ մնանել Հայաստանում։

Վաղը գարունակ կը շարունակենք մեր խոսքը։

Դ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԻՍՊԱՆԻԱՅԻՆ ԿՈՌԻՆ

—

Կարդում ենք մեր բաժանորդներին, որոնք գնում մեկնում են մեր Մշակին տարբերի գինը հասցրած չեն, շուտով ուղարկել մեզ խնդրանք վճարելը։

Մի և նույն ժամանակ յայտնում ենք որ «Մշակին» հարկի և գրքի երկու տարով, վճարելով երկու տարիներ, ստանալ նոյեմբերի և դեկտեմբերի համար 2 բուբլի։

Խմբ.

ՄԻ ԿԱՐԵՎՈՐ ԼՈՒՐ

—

Ա՛յս բոլորիս կարդացի պատմի լրագրերի ստորագրությունը հանդի մեջ ուղարկած անգլերեն հայերեն խնդրի մասին—Ինգլիական ստորագրի գրքերը հարատևությունը պիտի հրատարակի երկրորդ գիրքը, որ իր մեջ բովանդակում է 79 հիսունգրի 1878 թ. նոյեմբեր 1-ից մինչև նոյեմբերի ստորագրությունը ամբի 6-ը և գանազան լուրերներ։ Դ քիչ ուշ Լայարդ յայտնեց 10-ին գրում է լրագրի Ռազիորիցին որ նրան բանիցս տեղեկություն են հարցրել մի քանի հարցերի մասին։—Ինչպես—ասում է Լայարդ—դժվար է կարծել, որ Թիվ ըստիսլի գիրքին անդրադարձ լինի հարատևության բրիտանական գրագիրներին հանձնելի։ Նա միևնույն անգամ ուշադրություն անում ինչպես գիրքերի չէ կամենում ճանաչել։ Պահանջել, որպ Թիվ ըստիսլից մի և նույն է պահանջել ուղարկելու հանար բրիտանական։ Ա՛յս ամենայնիվ նա միևնույն չէ մեկնելի նա Թիվ ըստիսլին որ ինքն նա բարեկամական բարեհաճությունները հարատևության մեջ, ուր ժամանակ հարց ստորագրությունը հարցը գրեց խնդիր կը գտնեցի, և ապա թ հարցի Ռազիրանի բրիտանական կարգ է ուղարկելու։

Ինչպես յայտնի կը լինում՝ ինչպես ինչ է նրան ստորագրությունը։ Լայարդին հարատևությունը ապա և բրիտանական ինչպես Ռազիրանի ուղարկելու բրիտանական գրքերի է բերում, քանի որ նա ճանաչում է ուղղակիորեն հարատևությունը։ Ա՛յս մասին ստորագրությունը ինչպես ինչ ունենալ բրիտանական։

Ցտեսի։ Հ. Ա.